



ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИМІНОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ

ВІСНИК КРИМІНОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

Збірник наукових праць
№ 2 (19) 2018

Засновник та видавець –
Харківський національний університет
внутрішніх справ
Виходить 2 рази на рік
Заснований у травні 2012 року

ЗМІСТ

СТАТТЯ НОМЕРА

СОКУРЕНКО Валерій Васильович ПОЛІТИКА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: СИСТЕМНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ.....	16
--	----

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І КРИМІНОЛОГІЇ

КВАША Оксана Олександрівна, КРИВОРУЧКО Іван Олександрович ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ У МІЖНАРОДНОМУ ТА КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	24
ЯЩЕНКО Андрій Миколайович ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ Й ОКРЕМИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.....	35

СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

ЗАГИНЕЙ Зоя Аполлінаріївна, ГЛАДУН Олександр Зіновійович НЕЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ	46
ПАНОВ Микола Іванович, ПАНОВА Світлана Василівна КРИМІНОЛОГІЯ ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО: ДО ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ Й МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ НАУКОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	58
СИЙПЛОКІ Микола Васильович ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ПРИВАТНОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	69
ФІАЛКА Михайло Ігоревич ПІДРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ЯК СПОСІБ УХИЛЕННЯ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ).....	77
ФОМЕНКО Марина Василівна ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 170 КК УКРАЇНИ, ВІД СКЛАДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 41-1 КУпАП.....	86

СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНОЛОГІЇ

БАНДУРКА Олександр Маркович, ЛИТВИНОВ Олексій Миколайович СИНХРОНІЗАЦІЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ТЕОРІЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ...	93
--	----

ОРЛОВ Юрій Володимирович	
ДУНДИЧ Лейла Валеддинівна	
КОРУПЦІЙНА СХЕМА: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ВИДИ.....	101
ЮРТАЄВА Ксенія Володимирівна	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	109
ВАСИЛЬЄВ Андрій Анатолійович,	
ОРЛОВ Юрій Володимирович,	
ЧЕРЕВКО Кирило Олександрович	
КРИМІНАЛІЗАЦІЯ УЧАСТІ У «ЗЛОДІЙСЬКОМУ СПІВТОВАРИСТВІ»	
ТА ПРОПАГАНДИ «ЗЛОДІЙСЬКОГО СВІТУ» ЯК ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ	
ОРГАНІЗОВАНИЙ І ПРОФЕСІЙНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....	120
КАЗНАЧЕЄВА Дар'я Володимирівна	
ВІЙСЬКОВА ЗЛОЧИННІСТЬ: АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ.....	132
КОНДРАТОВ Дмитро Юрійович	
КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОЇ КОРУПЦІЙНОЇ	
ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	140
КРАВЦОВА Марина Олександрівна	
СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ	
В УКРАЇНІ.....	155
ОЛІШЕВСЬКИЙ Олександр Володимирович	
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО	
МІСТИТЬ ПРОПАГАНДУ ВЧИНЕННЯ ДІЙ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО	
ПОРЯДКУ.....	167
ОРЛОВ Юрій Володимирович	
ДИСКУРСИВНО-ПЕРЦЕПТИВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕТЕРМІНАЦІЇ	
ЗЛОЧИННОСТІ.....	176
ЦВІРКУН Наталія Юріївна,	
АВДЄЄВ Олександр Олександрович	
ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ТОРГІВЛІ	
ЛЮДЬМИ.....	187
ШЕВЧУК Тетяна Анатоліївна	
ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА СУТЕНЕРСТВА ТА ВТЯГНЕННЯ ОСОБИ В	
ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ.....	195

СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

ДЕНИСОВА Тетяна Андріївна,	
КРИКУШЕНКО Олександр Георгійович	
ЗАЛУЧЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПРАЦІ: ВІД ГУЛАГУ ДО СУЧАСНОЇ	
МОДЕЛІ.....	200

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

СТЕПАНЮК Руслан Леонтійович,	
ЛАПТА Сергій Павлович	
ЩОДО ПРИРОДИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ НАУКИ.....	211
ІЛЬНИЦЬКИЙ Михайло Степанович	
ВИБОРЧИЙ ПРОЦЕС ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ	
ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ.....	224



Дар'я Володимирівна КАЗНАЧЕСЬВА,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
кримінального права і кримінології
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків, Україна)

ВІЙСЬКОВА ЗЛОЧИННІСТЬ: АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

Проаналізовано абсолютні та відносні показники військової злочинності за останні п'ять років; досліджено структуру та динаміку вчинення злочинів військовослужбовцями; сформовано на їх підставі тенденцій розвитку зазначеного виду злочинності. Установлено, що злочинність військовослужбовців украї негативно впливає не лише на Збройні Сили України та військову дисципліну, але і на державу в цілому, будучи одним із внутрішніх індикаторів, за яким суспільство оцінює стан соціальної безпеки та мікроклімату.

Ключові слова: злочинність військовослужбовців, рівень, структура, динаміка злочинності, протидія злочинності.

Постановка проблеми. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація та порядок діяльності яких визначаються законом. Це означає, що на Збройні Сили України покладаються важливі функції державної внутрішньої та зовнішньої політики. Збройні сили є самостійним державно-правовим інститутом, відображенням частини сучасного українського суспільства, але з притаманними саме йому специфічними демографічними, організаційно-управлінськими, соціальними, психологічними та правовими особливостями. Від належного виконання військовими формуваннями

покладених на них державою й суспільством обов'язків залежить забезпечення національної безпеки нашої країни. Злочинність військовослужбовців украї негативно впливає не лише на Збройні Сили України та військову дисципліну, але і на державу в цілому, будучи одним із внутрішніх індикаторів, за яким суспільство оцінює стан соціальної безпеки та мікроклімату. Військова злочинність природно сприяє падінню авторитету державної влади, поширенню у суспільстві страху перед зовнішніми та внутрішніми загрозами, аномії, аморальності й неповаги до військовослужбовців та знижує престижність військової служби. Проблема зміцнення законності серед військовослужбовців потребує розробки та вирішення не лише першочергових, але й перспективних завдань щодо протидії злочинності в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Армія як інститут держави виникла разом із створенням перших країн світу. У зв'язку з цим постала необхідність правового регулювання відповідальності осіб, що перебувають на військовій службі, за військові злочини. Усі позитивні й негативні тенденції та закономірності, властиві державі й суспільству в цілому, повною мірою проявляються і в армії. Таким чином, одним із необхідних напрямків розвитку вітчизняної кримінальної політики та кримінології ХХІ століття варто визнати юридичний супровід цілей військової організації країни: забезпечення обороноздатності й безпеки України, відбиття можливої агресії, а також виконання завдань відповідно до міжнародних зобов'язань країни у військовій сфері. Отже, проблема зміцнення законності та правопорядку, боротьби й запобігання злочинності в Збройних Силах та інших військових формуваннях України залишається досить актуальною, а тенденція змін у структурі військової злочинності – досить несприятливою, що свідчить про погіршення криміногенної обстановки. На монографічному рівні військові злочини були предметом аналізу в роботах В. П. Базова, В. О. Бугаєва, В. О. Глушкова, М. І. Карпенка, В. І. Касинюка, М. І. Панова, Є. Б. Пузеревського, К. Г. Фетисенка, М. І. Хавронюка, С. О. Харинтонова та ін.

Метою статті є здійснення аналізу кількісних і якісних показників військової злочинності та формулювання на їх підставі тенденцій розвитку зазначеного виду злочинності.

Виклад основного матеріалу. Військова злочинність – це сукупність передбачених кримінальним законом суспільно небезпечних діянь, учинених особами із Збройних Сил, інших військ і військових формувань, а також громадянами, що перебувають у запасі, під час проходження ними військових зборів, і персоналом військових частин, з'єднань та установ у зв'язку із виконанням ними службових обов'язків або в розташуванні цих частин, з'єднань і установ, за певний період часу і в певному просторі. Цей вид злочинності виділяється в структурі загальної злочинності за суб'єктним критерієм, тобто являє собою сукупність тих протиправних діянь, які вчиняються спеціальними суб'єктами права – військовослужбовцями [1. с. 254].

Кримінологічний погляд на систему військових злочинів склався як

результат розвитку законодавства про військові злочини в попередні періоди, що враховував досвід роботи органів військової юстиції, дані науки кримінології та завдання не лише боротьби з військовими злочинами, а, в першу чергу, запобігання їм. Кримінологічна класифікація поділяє склади військових злочинів на відповідні групи, беручи за основу також поділ об'єктів злочинного посягання. Система військової злочинності складається із двох великих груп:

1) загальнокримінальні злочини, що вчиняються військовослужбовцями; найбільш розповсюдженими з них є злочини проти життя та здоров'я особи, злочини проти власності, злочини проти громадської безпеки тощо.

2) військові злочини, тобто злочини проти встановленого порядку несення військової служби.

Серед поглядів учених практично немає розбіжностей щодо принципів класифікації й системи військових злочинів, які поділяють на такі:

1) злочини проти порядку підлеглості та військової гідності: непокоря (ст. 402), невиконання наказу (ст. 403), опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків (ст. 404), погроза або насильство щодо начальника (ст. 405), порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК);

2) злочини проти порядку проходження військової служби: самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407), дезертирство (ст. 408), ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК);

3) злочини проти порядку збереження та користування військовим майном: викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410), умисне знищення або пошкодження військового майна (ст. 411), необережне знищення або пошкодження військового майна (ст. 412), втрата військового майна (ст. 413 КК);

4) злочини проти порядку експлуатації військової техніки: порушення правил поведження зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414), порушення правил водіння або експлуатації машин (ст. 415), порушення правил польотів або підготовки до них (ст. 416), порушення правил кораблеводіння (ст. 417 КК);

5) злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб: порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418), порушення правил несення прикордонної служби (ст. 419), порушення правил несення бойового чергування (ст. 420), порушення статутних правил внутрішньої служби (ст. 421 КК);

6) злочини у сфері охорони державної таємниці: розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або

втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК);

7) військові службові злочини: зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем (ст. 423), перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 424), недбале ставлення до військової служби (ст. 425), бездіяльність військової влади (ст. 426 КК);

8) злочини проти порядку несення військової служби на полі бою та в районі бойових дій: здача або залишення ворогові засобів ведення війни (ст. 427), залишення гинучого військового корабля (ст. 428), самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429), добровільна здача в полон (ст. 430), злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні (ст. 431), мародерство (ст. 432 КК);

9) злочини, відповідальність за які передбачається міжнародними конвенціями та договорами: насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433), погане поводження з військовополоненими (ст. 434), незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання ними (ст. 435 КК) [2, с. 20–21].

Традиційно невід'ємним елементом кримінологічної характеристики військової злочинності є її кількісно-якісні показники. Сучасна військова злочинність в Україні характеризується високим рівнем і несприятливими динамікою та структурою.

Кримінально-правова статистика свідчить про різке й велике (в 10 разів) зростання в Україні впродовж п'яти років кількості зареєстрованих злочинів, що вчиняються військовослужбовцями. Так, якщо у 2012 р. було зареєстровано 490 злочинів, учинених військовослужбовцями, то у 2014 р. – 4153, у 2015 р. – 6213, у 2016 р. – 3650, а у 2017 р. – 4577 злочинів (рис. 1).

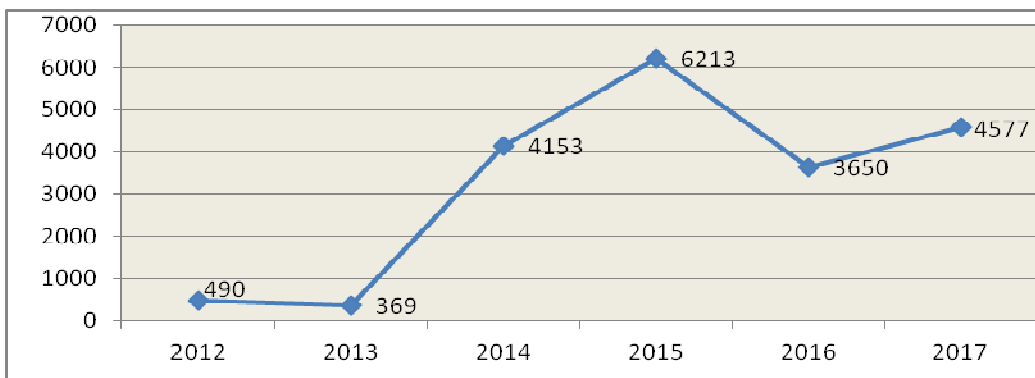


Рисунок 1 – Кількість зареєстрованих злочинів, учинених військовослужбовцями (2012–2017 рр.)

Рівень військової злочинності за період, що досліджувався, з розрахунку на 100 тисяч населення країни становить, відповідно, у 2013 р. – 1,01, у 2014 р. – 9,1, у 2015 р. – 14,5, у 2016 р. – 8,5, у 2017 р. – 10,8. При цьому

середній коефіцієнт злочинності за 5 років дорівнює 8,8. Ці розрахунки наведено з урахуванням чисельності народонаселення країни в різні періоди.

Як видно з отриманих даних, простежується різке зростання військової злочинності у 2014 р., а найбільший коефіцієнт відмічався у 2015 р. Зазначена тенденція, перш за все, пояснюється початком гарячої фази антитерористичної операції (далі – АТО) в окремих районах Донецької та Луганської областей, а також щорічним зростанням чисельності Збройних сил України, які у 2017 р. налічували вже близько 250 тисяч військовослужбовців.

Поряд із рівнем злочинності у кримінологічній науці застосовується і такий показник, як рівень судимості, який не можна ототожнювати з рівнем злочинності, оскільки до першого не включаються відомості про осіб, які вчинили злочин, але кримінальні справи стосовно яких було припинено на законних підставах або до осіб застосовано заходи адміністративної відповідальності тощо. Так, кількість військовослужбовців, засуджених за вчинення різних злочинів, становить близько 73–80 % від кількості викритих осіб.

Треба зазначити, що рівень військових злочинів не є об'єктивним, оскільки не охоплює великий шар прихованих (латентних) злочинів, що не відбиваються у показниках кримінально-правової статистики через такі фактори, як замкнутість та автономність військової сфери, слабка доступність до неї з боку громадськості, високий рівень корпоративності й сталі традиції військовослужбовців.

Динаміка військової злочинності, встановлена методами базисних і ланцюгових показників, свідчить про те, що, починаючи з 2014 р., спостерігається різке велике зростання кількості зареєстрованих злочинів, учинених військовослужбовцями (темп приросту, розрахований базисним методом, становить 747,5 %, а темп приросту, розрахований ланцюговим методом – 1025 %). Показники динаміки з 2014 по 2017 рік характеризуються хвилюподібними коливаннями, найвище значення амплітуди яких припадає на 2015 р., а найнижче – на 2016 р. Тим не менш, вираженою є загальна тенденція до зростання рівня злочинності цього виду (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка військової злочинності в Україні (2012–2017 роки)

Показники	Абсолютне число	Приріст, % (+, –) – до 2012 р.	Приріст, % (+, –) до попереднього року
2012	490	–	–
2013	369	– 24,7	– 24,7

2014	4153	+ 747,5	+ 1025
2015	6213	+ 1168	+ 49,6
2016	3650	+ 645	- 41,2
2017	4577	+ 834	+ 25,4

У структурі всієї зареєстрованої злочинності питома вага військової злочинності становить близько 1 %, але разом із тим військовослужбовці, чисельність яких збільшується щороку, репрезентують усю територію країни, різні соціальні верстви й групи населення, отже виразно представляють територіальне, соціально-економічне та культурне різноманіття країни, суспільства й народу.

Основним показником структури злочинності є питома вага окремих груп або видів злочинів відносно їх загальної кількості. Як уже було зазначено, до системи військової злочинності належать загальнокримінальні злочини, що вчиняються військовослужбовцями, а також військові злочини, передбачені розділом 19 Кримінального кодексу України. Так, частка злочинів загальнокримінального спрямування становить 18,3 %, а частка військових злочинів – 81,7 %.

Структура сучасної військової злочинності в Україні характеризується значною часткою тяжких та особливо тяжких злочинів, загальний відсоток яких у 2017 р. сягнув 70 %.

Під час аналізу загальнокримінальних злочинів залежно від об'єкта посягання традиційно лідирують злочини проти власності (22%), злочини проти життя та здоров'я (16,2%), злочини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (14,1%), злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту (8,7%) та злочини проти громадського порядку (3%). Варто підкреслити, що значний відсоток у структурі цієї групи належить незаконному поводженню зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами – ст. 263 КК України (30,2 %).

Структуру групи військових злочинів (розділ 19 КК) можна уявити шляхом виділення питокої ваги найбільш поширених її проявів. Найбільш розповсюдженим злочином проти встановленого порядку несення військової служби є самовільне залишення військової частини або місця служби (70 %). Об'єктивна сторона зазначеного злочину передбачає діяння у вигляді самовільного залишення військової частини або місця служби військовослужбовцем, а також нез'явлення його вчасно без поважних причин на службу у разі звільнення з частини, призначення або переведення, нез'явлення з відрядження, відпустки або з лікувального закладу тривалістю різного терміну (ст. 407 КК України).

Крім цього, до найбільш розповсюджених військових злочинів

належать непокора, тобто відкрита відмова виконати наказ начальника, а також інше умисне невиконання наказу (ст. 402 КК) – 7,5 %, порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК) – 2,3 %, дезертирство (ст. 408 КК) – 15,6 %, викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК) – 5,4 %, втрата військового майна (ст. 413 КК) – 2,1 %, порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК) – 4,2 %, недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК) – 4 %, перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 426-1 КК) – 1,8 % (рис. 2).

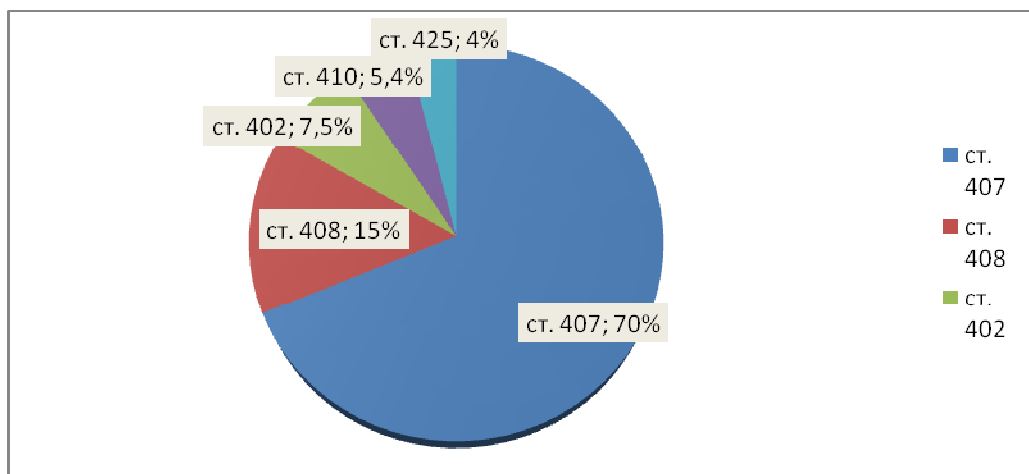


Рисунок 2 – Структура військових злочинів в Україні (2012–2017 рр.).

Зазначена тенденція пояснюється тим, що під час АТО значно зросла чисельність військовослужбовців, як наслідок – кількість злочинів, пов'язаних із непокорою, дезертирством, невиконанням наказів і самовільним залишенням місця служби; насиченість суспільства зброєю – активізується її незаконний обіг.

Із загальної кількості військовослужбовців, що вчинили злочини, частка офіцерів становить 2,5 %, прапорщиків – 0,5 %, військовослужбовців контрактної служби – 23 %, військовослужбовців строкової служби – 3,5 %.

Ще одним різновидом структури військових злочинів є побудована за критерієм виду військового формування. Так, найчастіше злочини вчиняються військовослужбовцями сухопутних військ, повітряних та військово-морських сил. На ці формування припадає близько 70 % усіх

засуджених військових. Така ситуація пояснюється питомою вагою різних родів військ Збройних Сил України.

Треба зазначити, що злочинність військовослужбовців у бойових частинах суттєво відрізняється від злочинності у внутрішніх округах (у бойових частинах переважає злочинність насильницька та необережна, у внутрішніх округах – корисливі злочини й короткострокові ухилення від військової служби); також змінюється характер насильницької, корисливої та необережної злочинності (інші об'єкти посягання, способи вчинення злочинів, мотиви, причини й умови).

Географія військової злочинності може бути представлена, наприклад, за аналізом інформації про кількість злочинів, учинених військовослужбовцями, зареєстрованих відповідними органами прокуратури залежно від їх дислокації. Так, найбільше злочинів реєструється прокуратурою Східного, Центрального та Південного регіонів України, найменше – прокуратурою Західного регіону України. Ці дані цілком кореспондуються із географією військових злочинів залежно від області, на території якої розташована військова частина, де відбувається несення чи проходження військової служби. За цим критерієм найчастіше такі злочини вчиняються в Донецькій, Луганській, Одеській, Київській та Харківській областях.

Висновки. Отже, реальний стан військової злочинності характеризується подальшою тенденцією до інтенсифікації. Можна констатувати усталення стійкого негативного тренду до погіршення кримінологічної ситуації. Таким чином, закономірностями розвитку військової злочинності впродовж 2–3 років є такі: зміна структури, підвищення суспільної небезпечності злочинності, посилення її латентності, неухильне збільшення рівня фактичної злочинності.

Злочинність воєнного часу та в зоні АТО має низку особливостей. Війна й бойові дії радикально впливають на всі соціальні процеси, серед іншого і криміногенні. Істотне збільшення рівня злочинів проти порядку проходження військової служби вплинуло на збільшення загального рівня військової злочинності. На цей час злочини, передбачені статтями 407–409 КК, складають своєрідне ядро військової злочинності, оскільки на їх питому вагу припадає 50 % усіх злочинів, що вчиняються військовослужбовцями. Обмеження чисельності особового складу української армії у майбутньому позитивно вплине на рівень і динаміку злочинів проти порядку проходження військової служби, оскільки у такий спосіб скоротиться кількість потенційних носіїв злочинної мотивації, спрямованої на ухилення від військової служби.

Стосовно військової злочинності теорія протидії має свої особливості, оскільки особа злочинця військовослужбовця суттєво відрізняється від особи звичайного злочинця, а механізм злочинної поведінки особи військовослужбовця у зв'язку з особливими функціональними завданнями, що стоять перед ним, є специфічним [3, с. 143]. Розробка ефективно діючих заходів щодо запобігання злочинності військовослужбовців на науковому

рівні сприятиме скороченню кількості військовослужбовців, які вчиняють злочини, та в результаті дозволить знизити рівень військової злочинності в нашій державі [4, с. 546–551].

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Злочинність військова. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В. В. Чернея, В. В. Сокурєнка ; упоряд. О. М. Джужа, О. М. Литвинов. Київ ; Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. внутр. справ ; Кримін. асоц. України ; Золота миля, 2017. С. 254–257.
2. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : навч. посіб. / за ред. М. І. Панова. Харків : Право, 2011.
3. Пузирєвський Є. Б. Запобігання військовим злочинам. Харків : Ніка Нова, 2011.
4. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : Кондо», 2018. 588 с.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2018.

Дарья Владимировна КАЗНАЧЕЕВА,

кандидат юридических наук

(Харьковский национальный университет внутренних дел, Харьков)

ВОИНСКАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ: АНАЛИЗ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ

Проанализированы количественные и качественные показатели воинской преступности, структура и динамика преступлений, которые совершаются военнослужащими. На основе исследования сформулированы вероятностные тенденции развития данного вида преступности.

Ключевые слова: воинская преступность, военнослужащий, структура, динамика, предупреждение преступности.

Darya V. KAZNACHEYEVA

Candidate of Law

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv)

MILITARY CRIME: ANALYSIS AND FORECASTING

In the article are analyzed absolute and relative indicators of military crime. The structure and dynamics of crimes committed by servicemen are researched. Formed tendencies of development of the specified type of crime. Armed forces are an independent state-legal institute, reflecting part of modern Ukrainian society, but with specific demographic, organizational, managerial, social, psychological and legal peculiarities. The development of effective measures to prevent crime at the scientific level will contribute to reducing the number of servicemen who commit crimes and, as a result, will reduce the level of military crime in our state.

Key words: military crime, structure, dynamics of crimes committed by servicemen are researched.